

WĘDROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

• DWUMIESIĘCZNIK ŚWIĘTOKRZYSKIEGO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO W KIELCACH •

Temat miesiąca

Wsparcie dla mieszkańców regionu

Wyjątkowy spektakl

„Polska dziękuje #dobrestowa”

Szanowni Państwo,

„Wędrowiec Świętokrzyski” to czasopismo o kilkunastoletniej już tradycji, które zdobyło sobie grono stałych czytelników chętnie sięgających po kolejne jego numery.

Staramy się, aby był to nie tylko czysto urzędowy periodyk, w którym można znaleźć informacje o najnowszych przedsięwzięciach wojewody oraz bieżącej pracy urzędu wojewódzkiego, ale także spełniał oczekiwania szerokiej rzeszy odbiorców. Stąd publikowane artykuły dotyczące dziejów ziemi świętokrzyskiej i postaci z nią związanych, regionalnych ciekawostek, interesujących fotografii czy przepisów kulinarnych.

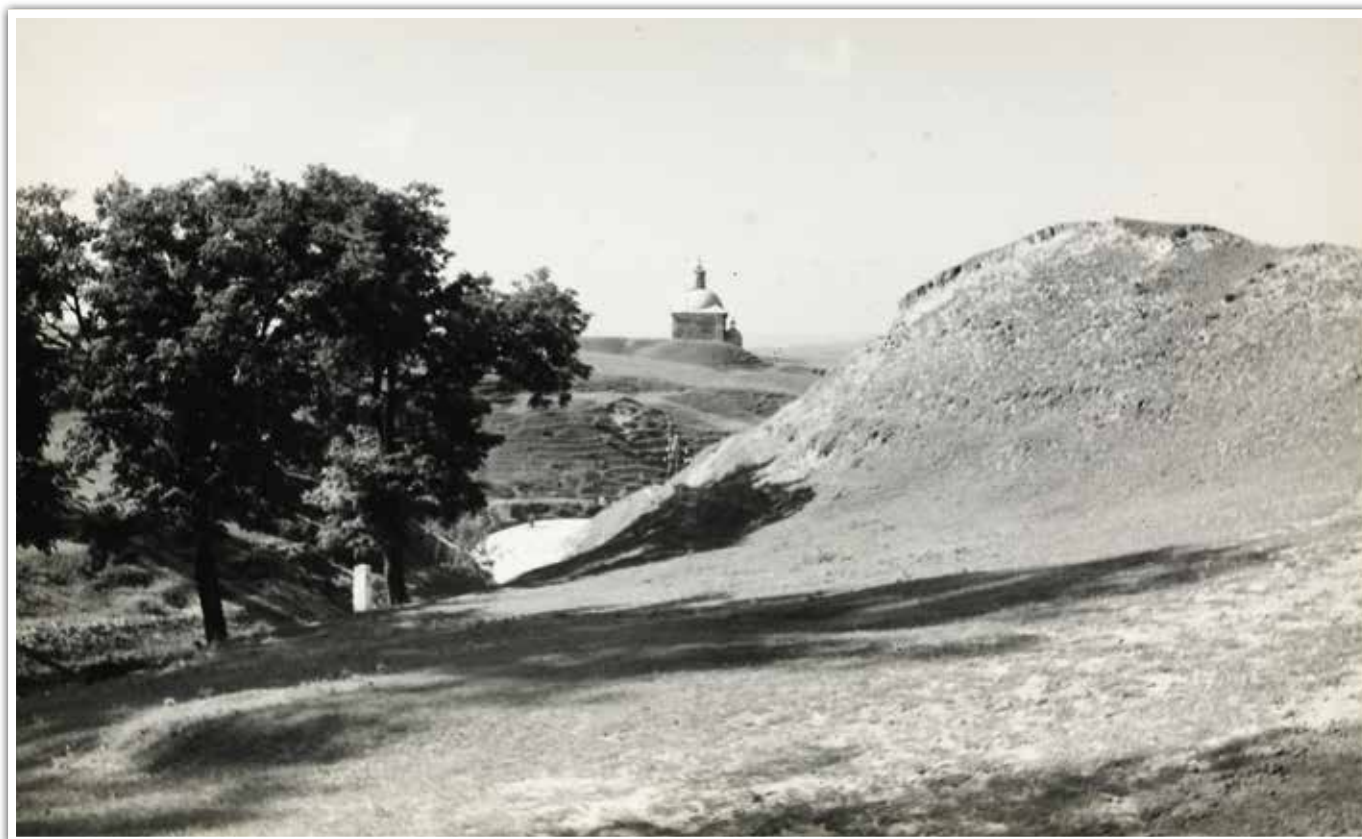
Cieszy mnie zainteresowanie Państwa taką właśnie formułą „Wędrowca Świętokrzyskiego”. Serdecznie zachęcam więc do dalszej jego lektury. Zapraszam także do podzielenia się z nami opiniami bądź uwagami dotyczącymi czasopisma.

Zbigniew Koniusz
Wojewoda Świętokrzyski

Zatrzymane w kadrze

Pięczów, lata 30. XX wieku. Widok na wzgórze ze znajdującą się na szczycie kaplicą świętej Anny. To jedno z charakterystycznych miejsc na Ponidziu. Późnorennesansowa kaplica ufundowana została przez Zygmunta Myszkowskiego, a zbudował ją z miejscowego kamienia w 1600 roku Santi Gucci, przybyły z Włoch królewski murator. Fotografię wykonał Henryk Poddębny (1890-1945), mistrz fotografii krajoznawczej czasów II RP, który dokumentował architekturę, krajobrazy i życie codzienne niepodległej Polski. Zdjęcie pochodzi ze zbiorów Biblioteki Narodowej/Polona. [JK]

Wydawca: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
www.kielce.uw.gov.pl
tel. 41 344 29 56, fax 41 344 48 32
e-mail: wojewoda@kielce.uw.gov.pl

Dwumiesięcznik redaguje Biuro Prasowe Wojewody
tel. 41 342 12 32
ISSN 2392-3393

Skład i druk: Digital Art Studio www.digitalartstudio.pl

Na okładce: koncert „Polska dziękuje” zorganizowany przez wojewodę 13 sierpnia na placu przed kielecką katedrą.

Nakład: 3.500 egz.

Przegląd wydarzeń

W Kielcach zakończył się 50. Międzynarodowy Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej. W jubileuszowym wręczeniu festiwalowych Jodeł uczestniczył wojewoda świętokrzyski Zbigniew Koniusz. W Amfiteatrze na Kadzielni zaprezentowało się pół tysiąca młodych artystów. Podczas koncertu galowego tradycyjnie przyznano festiwalowe nagrody „Jodla”. Festiwal to kulturalne i edukacyjne wydarzenie organizowane przez Chorągiew Kielecką ZHP. Co roku biorą w nim udział zespoły artystyczne z Polski oraz zagranicy, w tym grupy polonijne.

W wojewódzkich obchodach Święta Policji uczestniczył wojewoda Zbigniew Koniusz. Podczas uroczystości na kieleckim Placu Artystów wręczono odznaczenia państwowe i resortowe oraz akty mianowania na wyższe stopnie policyjne. – *Święto policji to wasze święto i nieprzypadkowo ten dzień nawiązuje do historii sprzed ponad stu lat, gdy budowała się nasza państwowość. Policja ma dziś bardzo duże zaufanie społeczne i jest ono przez was wypracowane* – mówił wojewoda do policjantów dziękując im za codzienną, trudną służbę. Gościem kieleckich uroczystości był Komendant Główny Policji.

W uroczystościach upamiętniających ofiary pacyfikacji wsi Michniów wziął udział wojewoda Zbigniew Koniusz. W 80. rocznicę tych tragicznych wydarzeń wojewoda złożył wieniec od Prezesa Rady Ministrów przy zbiorowej mogile ofiar. Michniów w dniach 12 i 13 lipca 1943 roku został spacyfikowany przez niemieckie oddziały policyjne. Zginęły 204 osoby, w tym 48 dzieci. Wieś stała się symbolem męczeństwa ludności wsi polskich. Od 2018 r. obchodzone jest święto państwowe – Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej.

118 milionów złotych trafi do województwa świętokrzyskiego na zrealizowanie zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami. O rozstrzygnięciu Rządowego Programu Odbudowy Zabytków poinformował wojewoda. Dofinansowanie otrzymały m.in. Klasztor Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej, Bazylika Kolegiacka Narodzenia NMP w Wiślicy oraz Archiopactwo Cystersów w Jędrzejowie. Program dopuszcza finansowanie obiektów posiadających wpis do ewidencji lub rejestru zabytków i będących w posiadaniu jednostki samorządu terytorialnego.

Wojewoda wręczył zasłużonym mieszkańcom naszego regionu odznaczenia państwowe przyznane przez Prezydenta RP. Złote, srebrne oraz brązowe Krzyże Zasługi zostały wręczone za działalność na rzecz ochrony zdrowia publicznego, rozwoju nauki, samorządu i społeczności lokalnej, honorowego krwiodawstwa oraz upamiętnienia wartości narodowych. Medalami za Długoletnią Służbę wojewoda odznaczył osoby, które sumiennie wykonywały swe zawodowe obowiązki, zaś Medalami Stulecia Odzyskanej Niepodległości zostali uhonorowani ci, którzy wykazali się zasługami dla Niepodległej.

Wicewojewoda Rafał Nowak uczestniczył w obchodach 79. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego. Główne uroczystości odbyły się na kieleckim skwerze Szarych Szeregów. Uroczystość rozpoczęła msza święta w kościele garnizonowym, następnie przy pomniku poległych harcerzy złożono kwiaty oraz zapalono znicze. O godzinie 17.00, upamiętniając godzinę wybuchu powstania, zabrzmiały syreny alarmowe. – *Wspominamy tych, którzy poświęcając własne życie, przyszłość i szczęście postanowili walczyć o wolną i niepodległą Polskę* – mówił wicewojewoda.

Wsparcie dla mieszkańców regionu

Współpraca z samorządami

– Cieszę się, że nasze samorzady dobrze wykorzystują programy rządowe. Wnioski o dofinansowanie podczas kolejnych naborów przygotowywane są profesjonalnie, co przynosi widoczne efekty w postaci wysokości wsparcia na poszczególne zadania. To bardzo dobre programy, a władze poszczególnych gmin czy powiatów świetnie rozumieją potrzeby swoich mieszkańców – mówi wojewoda Zbigniew Koniusz.

Świętokrzyskie samorzady regularnie otrzymują wsparcie pochodzące z szeregu programów rządowych. Dofinansowywane są inwestycje związane m.in. z infrastrukturą drogową, wodną i kanalizacyjną, rozwojem szkół i przedszkoli, opieką zdrowotną, bezpieczeństwem, tworzeniem nowych lokalnych połączeń autobusowych, dodatkami energetycznym, tarczą solidarnościową czy usuwaniem skutków klęsk żywiołowych. To oczywiście także wsparcie skierowane wprost do młodszych i starszych mieszkańców naszego regionu, m.in.: program „Rodzina 500+”, „Karta Dużej Rodziny”, programy „Senior+” i „Maluch+” czy dofinansowywanie domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla seniorów i osób niepełnosprawnych. To miliony złotych z budżetu państwa.

– Rząd ma bardzo jednoznaczną i czytelną politykę społeczną. Stąd te wszystkie programy społeczne, które kontynuowaliśmy i zamierzamy kontynuować. Tworzone są także nowe instrumenty i nowe rozwiązania: po to, aby dostosować politykę rządu do oczekiwań naszych obywateli – zaznacza wojewoda. Program „Rodzina 500+” działa od 2016 r., aby częściowo pokryć wydatki związane z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie i jest wypłacane do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Program poprawił sytuację materialną rodzin, a rząd przeznaczył na niego ponad 230 mld zł. Obecnie z programu korzysta blisko 7 mln dzieci. Od 2024 r. rozpoczyna się nowy program „Rodzina 800+”. Podniesieniu ulegnie kwota wsparcia polskich rodzin z 500 zł do 800 zł na każde dziecko, bez kryterium dochodowego.

Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+” to program prorodzinny, wspierający powstawanie i funkcjonowanie miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi. Jego głównym celem jest zwiększenie dostępności miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów dla wszyst-

Konferencja ze świętokrzyskimi samorządowcami.

kich dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami oraz wymagających szczególnej opieki.

Wieloletni program „Senior+” zakłada wspieranie finansowe samorządów w zakresie realizacji zadań własnych określonych w ustawie o pomocy społecznej, polegających na tworzeniu i prowadzeniu infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób starszych. Celem programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia przy dofinansowaniu działań samorządów w rozwoju sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”.

Ponad 900 milionów złotych (w latach 2016-2023) wynosi rządowe wsparcie dla regionu świętokrzyskiego w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. To kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez samorzady. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym. Rządowe dofinansowanie otrzymały samorzady także na utworzenie bądź przywrócenie lokalnych linii autobusowych. To zadania w ramach Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

To tylko niektóre przykłady wsparcia przekazywanego samorządom z rządowych programów. Mieszkańcy naszego województwa korzystają z wielu tego typu inicjatyw. Wymieńmy jeszcze prawie 36 milionów zł (w latach 2016-2023) będących środkami z budżetu państwa uruchamianymi jako rezerwa ogólna lub celowa na wsparcie zadań własnych samorządów. To również pieniądze na program rozwijania szkolnej infrastruktury „Laboratoria przyszłości”, a także m.in. programy: „Dobry start”, „Karta Dużej Rodziny”, „Razem bezpieczniej”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Opieka 75+”, „Rozwój Rodzinnych Domów Pomocy”, „Wspieraj seniora”, „Za życiem”, „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii

COVID-19”, „Asystent rodziny”. To także programy finansowane z Funduszu Solidarnościowego: „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”, „Opieka wytchnieniowa”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Centra opiekuńczo-mieszkalne” oraz środki na Fundusz Pomocy dla Obywateli Ukrainy.

Podniesienie jakości życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, poprawa bezpieczeństwa na drogach to cześć zadań, które dzięki wsparciu polskiego rządu udało się wykonać w regionie świętokrzyskim. Wojewoda Zbigniew Koniusz odwiedził wszystkie gminy w regionie, podczas których zapoznał się ze zrealizowanymi już inwestycjami oraz z planami kolejnych przedsięwzięć, które powstaną dzięki wsparciu rządu i środków własnych samorządów. Od kilku lat wprowadzane są zmiany w relacji rząd - samorząd. Wspierane są inwestycje na wsi, w gminach, małych i dużych miastach. Na rozwój Polski lokalnej zostały przekazane rekordowo duże środki.

Walka z pandemią

– Do spraw, którymi urząd wojewódzki zajmuje się na co dzień, doszło wiele nowych wyzwań – to poczynania zmierzające do opanowania epidemii covid-u, a na to nałożyła się wojna w Ukrainie i światowy kryzys. Działalność urzędu wojewódzkiego to pieniądze wydane na różne zadania, zarówno te wpisane statutowo, jak i na rządowe programy czy fundusze celowe. Dodatkowy wolumen środków to pomoc dla uchodźców z Ukrainy – mówi wojewoda.

Do Świętokrzyskiego Szpitala Tymczasowego dla osób chorych na COVID-19, powstałego w halach Targów

Kielce, pierwszych pacjentów przyjęto w marcu 2021 r. Podmiotem merytorycznie odpowiedzialnym za działalność placówki był Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach. Przygotowano 300 miejsc dla pacjentów, w tym około 50 miejsc respiratorowych, czyli przeznaczonych do leczenia ciężkich przypadków. Szpital zakończył swą działalność z końcem maja 2021 r. „Mam ogromną nadzieję, że będzie to także symbol końca epidemii i początku powrotu do normalności. Dziękuję wszystkim, którzy byli zaangażowani w pracę przy jego powstawaniu oraz w trakcie jego funkcjonowania. Wasza chęć niesienia pomocy w tymże szpitalu była ogromna, dlatego dziękuję również tym, którzy aplikowali do pracy i wyrazili chęć zaangażowania się w ten projekt. Był to ciężki czas, dlatego cieszę się, że potrafiłmy wspólnie podjąć to trudne wyzwanie i, mimo wielu trudów i niełatwych chwil, potrafiłmy na pierwszym miejscu postawić sobie cel niesienia pomocy” – napisał wojewoda w liście skierowanym do wszystkich osób zaangażowanych w pracę szpitala tymczasowego.

Świętokrzyski Szpital Tymczasowy.

Na przeciwdziałanie COVID-19 z zasobów magazynowych do szpitali i innych podmiotów na bieżąco wydawano asortyment ochrony indywidualnej z Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (m.in. maski, kombinezony, rękawice, czepki, fartuchy, płyny do dezynfekcji, pulsoksymetry) oraz użyczono pozyskany sprzęt medyczny.

Wojewoda – w ramach rządowej kampanii „#szczepimy się” – zainicjował w naszym regionie szeroko zakrojoną akcję informacyjno-promocyjną dotyczącą szczepień przeciwko COVID-19. Uruchomiony został także mobilny punkt szczepień, który odwiedził kilkanaście miejscowości w województwie. Stałą

również przed budynkiem Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego. Dzięki tej inicjatywie osoby, które jeszcze nie zdołały się zaszczepić, miały okazję zadbać o swoje zdrowie i zdrowie najbliższych. Szczepienia koordynował personel Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Rafała w Czerwonej Górze.

Pomoc dla uchodźców

Wybuch wojny w Ukrainie postawił nowe zadania. Pomoc uchodźcom, organizacja miejsc noclegowych, wsparcie w znalezieniu pracy, zorganizowanie nauki w szkołach oraz zintegrowanie się ze środowiskiem to wyzwania, które w naszym regionie wykonano na najwyższym poziomie.

W Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim uruchomiono punkt skoordynowanej pomocy, gdzie obywatele Ukrainy otrzymują niezbędne wsparcie. Na terenie województwa utworzono bazę noclegową (hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, schroniska młodzieżowe czy gospodarstwa agroturystyczne), gdzie uchodźcy kwaterowani byli za pośrednictwem służb wojewody. – *Działania rządowe zmierzają do zinstytucjonalizowania pomocy, którą świadczymy dla narodu ukraińskiego. Ta pomoc jest wielokierunkowa i wielopłaszczyznowa, obejmująca wszelkie sfery życia. To działania z zakresu pomocy społecznej, które zabezpieczają miejsca do zamieszkania, otwierają rynek pracy, dają świadczenia medyczne, integrują obywateli ukraińskich i polskich* – mówił wojewoda Zbigniew Koniusz.

Z zorganizowanego przez wojewodę punktu koordynacyjno-magazynowego w Chęcinach pomoc rzeczowa dla obywateli Ukrainy na bieżąco trafiała do świętokrzyskich samorządów, które przekazywały uchodźcom artykuły pierwszej potrzeby (przede wszystkim żywność, środki czystości oraz artykuły higieniczne). Punkt zbiórki darów utworzono także przed budynkiem urzędu wojewódzkiego.

Zainicjowana przez wojewodę akcja Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych pod hasłem „OSP pomaga i integruje” przyniosła wymierne efekty. W jej ramach drухowie zaoferowali uchodźcom miejsca zakwaterowania w swych remizach. Zaangażowanie OSP w codzienne funkcjonowanie nowych mieszkańców gmin było nieodzownym elementem współpracy między rządem a samorządem i jednostkami ratowniczymi. Jak podkreślił wojewoda, „jest to przykład idealnej symbiozy między jednostkami samorządu terytorialnego a rządem w sytuacji, gdzie ta reakcja musi nastąpić szybko i zdecydowanie”.

Do Polski, od momentu wybuchu wojny, przyjechało prawie tysiąc dzieci chorych onkologicznie. Do województwa świętokrzyskiego trafiło blisko 600 małych pacjentów. Z czego ponad 200 dzieci zostało objętych leczeniem w Polsce, pozostałe zostały przekierowane

Wręczenie CIMIC Award of Excellence.

do specjalistycznych szpitali za granicami kraju. W akcji pomocy najmłodszym obywatelom Ukrainy, w którą zaangażowały się służby wojewody, pomagały służby medyczne, PCK, ZHP, PSP, OSP, Policja i wolontariusze.

Wojskowe wyróżnienie dla urzędu

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki otrzymał CIMIC Award of Excellence - nagrodę za wkład i zaangażowanie przy współpracy cywilno-wojskowej. Prestiżowe wyróżnienie wręczył wojewodzie Zbigniewowi Koniuszowi dyrektor oddziału NATO CIMIC Centre of Excellence w Hadze płk Andreas Eckel.

Nagroda przyznana została przez Centrum Doskonalenia Współpracy Cywilno-Wojskowej – NATO CIMIC Centre of Excellence. CIMIC (Civil-Military Co-operation) oznacza współpracę cywilno-wojskową i jest terminem używanym w ramach struktur NATO, służącym określeniu współpracy sił wojskowych z organami władzy cywilnej w ramach prowadzonych działań. Działania CIMIC przejawiają się m.in. w operacjach prowadzonych w ramach zarządzania kryzysowego oraz wsparcia przez państwo-gospodarza. – *To ważny dzień nie tylko dla województwa świętokrzyskiego, ale dla całej Polski. Nagroda CIMIC 2023 trafia właśnie do nas - czyli współpraca dwóch systemów: militarnego i cywilnego jest w naszym regionie postrzegana jako modelowa. Ale tak naprawdę ta prestiżowa nagroda przyznana została dla Polski – jako kraju, który doskonale wywiązuje się ze swoich powinności i doskonale potrafi współpracować nie tylko wewnątrz swoich struktur, ale i poza nimi* – powiedział wojewoda Zbigniew Koniusz podczas uroczystości w urzędzie wojewódzkim.

Intencją jest, aby nagroda była przyznawana corocznie jednej osobie i jednemu laureatowi instytucjonalnemu za ich wkład i zaangażowanie w ogólnie pojętym obszarze współpracy cywilno-wojskowej. W ten sposób można uhonorować indywidualne i instytucjonalne wysiłki, które przyczyniają się do lepszej współpracy między obiema stronami i podnoszą jej znaczenie.

Słuchaliśmy dobrych słów

Na wyjątkowe wydarzenie artystyczne zaprosił wojewoda Zbigniew Koniusz. Na placu przed kielecką katedrą odbył się koncert „Polska dziękuje #dobresłowa” z przedpremierowym wykonaniem Oratorium Świętokrzyskiego „Nie tylko o miłości z kazaniaми w tle”.

Koncert był elementem kampanii społecznej wojewody „#dobresłowa”, skierowanej głównie do młodzieży, której celem jest promowanie pozytywnego myślenia, propagowanie pozytywnych relacji międzyludzkich oraz walka z hejtem w internecie. – *Dziękujemy za to, co nam w sercu gra. Dziękujemy też za „cud nad Wisłą”. To także zwieńczenie kampanii „#dobre słowa”: zaczęła się w świętokrzyskim, ale czas, by dobre słowa rozszerzyły się na całą Polskę* – mówił wojewoda.

Głównym organizatorem przedsięwzięcia był Wojewoda Świętokrzyski. Koncert współorganizowali: Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Wojewódzki Dom Kultury oraz Polskie Radio Kielce. Wystąpili znakomici soliści oraz m.in. muzycy Filharmonii Świętokrzyskiej pod dyrekcją Mieczysława Smydy, Chór Garnizonowy WDK, Chór Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej, studenci Akademii Muzycznej w Krakowie oraz Kielecki Teatr Tańca. Dyrektorem artystycznym była Edyta Bobryk. Organizowane przez wojewodę koncerty – pod wspólnym hasłem „Polska dziękuje” – odbyły się już dwukrotnie w Kielcach oraz w zamku Krzyżtopór w Ujeździe.

Pieniądze na świętokrzyskie drogi

Ponad 50 milionów złotych otrzymały świętokrzyskie gminy i powiaty na remonty dróg. Dofinansowanie pochodzi z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, a umowy z samorządowcami podpisał wojewoda.

W ramach tegorocznego naboru dotyczącego remontów dróg w województwie świętokrzyskim rządowe wsparcie wyniesie 50.816.053 zł – z czego 20.377.882 zł przeznaczonych zostanie na drogi powiatowe, a 30.438.171 zł na drogi gminne. Dofinansowanie z RFRD uzyskały 74 zadania, w tym 27 powiatowych i 47 gminnych.

W 2023 r. Prezes Rady Ministrów ogłosił już 3 nabory na dofinansowanie inwestycji drogowych realizowanych przez samorządy. Pierwszy nabór to zadania remontowe: dla naszego regionu przeznaczono kwotę 52.760.731 zł. Drugi nabór to zaś zadania mające na celu poprawę bezpieczeństwa, polegających w szczególności na budowie, przebudowie lub remoncie dróg i przejść dla pieszych, dróg i przejazdów dla rowerów oraz peronów przystankowych: do województwa świętokrzyskiego trafi

52.764.270 zł. Trzeci nabór (nabór główny na 2024 r.) – to wszelkie zadania związane z remontami i inwestycjami drogowymi: dla naszego regionu to 242.713.273 zł. Łącznie, w wyniku tegorocznych decyzji premiera, do województwa trafi 348.238.274 zł.

Jak informuje Wydział Infrastruktury i Rozwoju ŚUW, kwota 50.816.053 zł (pierwszy nabór – na zadania remontowe) jest niższa niż kwota przeznaczona dla województwa - tj. 52.760.731 zł, a to oznacza, że różnica będzie przydzielona zadaniom z listy rezerwowej.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg to instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez samorządy. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, jako ważnego elementu prawidłowego rozwoju gospodarki, przyczyniającego się do poprawy poziomu życia obywateli.

Powstają następne linie autobusowe

Wojewoda podpisał ze świętokrzyskimi samorządowcami umowy w ramach Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Rządowe wsparcie trafiło do kolejnych samorządów w regionie.

Wojewoda ogłosił nabór uzupełniający na dofinansowanie zadań w 2023 r. w ramach Funduszu. Kwota do dyspozycji wyniosła 1 546 600,52 zł. Rządowe wsparcie

w ramach II naboru wniosków przyznano 18 samorządom – z uwagi na to, że część linii planowanych było do uruchomienia od lipca, podpisane zostały już umowy z większością samorządów. Tym razem rządowe wsparcie otrzymały gminy Busko-Zdrój, Nowiny, Sobków, Kije i Pińczów oraz powiat opatowski. – *Domknęliśmy nabór uzupełniający. Tegoroczną pulę mamy praktycznie wyczerpaną, więc zachęcam do składania wniosków w kolejnej edycji programu. Tak zwane białe plamy w naszym województwie praktycznie przestały istnieć, więc wykluczenie komunikacyjne staje się bardziej terminem encyklopedycznym niż rzeczywistością* – podkreślił wojewoda Zbigniew Koniusz.

Głównym celem programu jest przywracanie połączeń autobusowych do rejonów, w których komunikacja zbiorowa nie funkcjonuje lub jest niewystarczająca oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i gospodarczemu poprzez zapewnienie możliwości dojazdu środkami transportu publicznego do szkół, zakładów pracy czy placówek zdrowia i instytucji kultury. Od 2019 roku, czyli od początku funkcjonowania tego rządowego programu, do regionu świętokrzyskiego trafiło ponad 86 mln zł rządowego wsparcia na utworzenie linii autobusowych.

Wakacyjne pikniki z rządowym programem

WKielcach, Chęcinach oraz na zamku Krzyżtopór w Ujeździe odbyły się wakacyjne Pikniki Rodzinne „Rodzina 800+” zorganizowane przez wojewodę Zbigniewa Koniusza w ramach akcji informacyjnej dotyczącej rządowego programu „Rodzina 800+”.

Na gości – szczególnie tych najmłodszych – czekało wiele darmowych atrakcji, a swoje stoiska wystawiły także m.in. policja, wojsko, straż pożarna, służba więzienna, nadleśnictwo oraz inspekcja transportu drogowego. Spotkania poprzedziły briefingi prasowe wojewody, podczas których mówiono o zasadach programu.

Od 1 stycznia 2024 roku podniesieniu ulegnie kwota wsparcia polskich rodzin z 500 zł do 800 zł na każde dziecko, bez kryterium dochodowego. Program „Rodzina 500+”, realizowany od kwietnia 2016 roku znacząco poprawił sytuację materialną rodzin. Od tego czasu rząd przeznaczył na program ponad 230 mld zł. Obecnie z programu korzysta blisko 7 mln dzieci.

Świadczenie będzie przysługiwać na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia: matce lub ojcu, rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka – osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem

do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka, dyrektorowi domu pomocy społecznej oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej. Rodzic po narodzinach dziecka nadal będzie mieć 3 miesiące na złożenie wniosku do ZUS, aby otrzymać świadczenie z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka. Więcej informacji o programie na stronie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Zawody ratowników

Czterdzieści osiem drużyn rywalizowało podczas XXI Otwartych Mistrzostw Województwa Świętokrzyskiego Grup Szybkiego Reagowania na Wodzie, które tradycyjnie zorganizowano nad zalewem w Chańczy. Nagrody i wyróżnienia wręczył laureatom wojewoda.

Zwycięzcą tegorocznych zawodów zostali strażacy z Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 1 w Kielcach. Drugą lokatę zajęła drużyna strażaków z Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 2 w Ostrowcu Świętokrzyskim, a trzecią – zespół ratowników z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu. Na kolejnych, punktowanych miejscach znaleźli się przedstawiciele JRG w Busku-Zdroju, Ochotniczej Straży Pożarnej w Klimontowie oraz JRG 1 w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W rywalizacji brały udział drużyny z Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej, Policji, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Świętokrzyskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, 10. Świętokrzyskiej Brygady Obrony Terytorialnej oraz Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. Zawodnicy sprawdzali swe umie-

jętności m.in. podczas wyścigów na łodziach motorowych, wiosłowania łodzią, wyścigu drużynowego na pontonie z pagajami czy rzucie rzutką rękawową do celu. Mistrzostwa są stałym elementem kalendarza sportów wodnych w naszym regionie. Ich celem jest sprawdzenie przygotowania do

skutecznego ratowania życia ludzkiego. Organizowane są przez Wojewodę Świętokrzyskiego we współpracy z Zarządem Wojewódzkim WOPR, Zarządem Stowarzyszenia Świętokrzyskiego WOPR, Świętokrzyskim Oddziałem PCK oraz Komendantem Wojewódzkim PSP.

Ludzie naszego regionu

Krystyna Jamroz

Była podziwiana jako Aida, Tosca, Gioconda czy Desdemona. Zachwyty publiczności wzbudzała w rolach Halki i Hrabiny w operach Moniuszki, matki Joanny u Pendereckiego, Hanki w „Chłopach” Rudzińskiego – szczególnie bowiem estymą darzyła twórczość polskich kompozytorów. Minęła 100. rocznica urodzin pochodzącej z Buska-Zdroju artystki, która stworzyła dziesiątki znakomitych scenicznych kreacji, będących do dziś są przykładami nieprzemijającego operowego geniuszu.

Występowała ponad trzydzieści lat, rozslawiając swe rodzinne miasto w kraju, a swą ojczyznę na całym świecie. „Natura obdarzyła ją nie tylko silnym i pięknie brzmiącym oraz wyrównanym w całej skali sopranem dramatycznym o szlachetnym brzmieniu, wielkiej mocy i bogatej barwie, ale również wielką muzykalnością, urodą, wybitnym talentem aktorskim i temperamentem scenicznym” – tak opisuje wielką damę polskiej opery znawca muzyki Adam Czopek.

Krystyna Jamroz urodziła się 29 sierpnia 1923 r. Pierwsze publiczne występy „buskiego słowika” odbywały się jeszcze w okresie wojny. Później brała lekcje śpiewu w Warszawie, by następnie trafić we Wrocławiu pod opiekuńcze skrzydła cenionego pedagoga prof. Ireny Bardy. Zadebiutowała w 1946 r. na deskach Opery Wrocławskiej w niewielkich rolach w „Rigoletcie” Verdiego. Pierwszą dużą partią, jaką zaśpiewała, była Hrabina w „Weselu Figara” Mozarta. Potem były kolejne. Na wrocławskiej scenie Krystyna Jamroz znakomicie sprawdziła się w roli Aidy w operze Verdiego – jej późniejszej popisowej kreacji. Od tego czasu kariera artystki była pasmem sukcesów. Ważnym rozdziałem w jej zawodowym życiu były występy zagraniczne. Zdobywanie scen rozpoczęła w 1959 r. od świetnej partii Turandot na festiwalu operowym w Splicie. Potem odnosiła sukcesy w Hanowerze i Sofii. Następnie jej trasa wiodła przez operowe sceny m.in. RFN, Rumunii, Brazylii, Francji, Węgier, Holandii, Turcji oraz USA.

W 1980 r. artystka zdecydowała o przejściu na emeryturę, choć nie zerwała z występami w Teatrze Wielkim. Ostatni raz stanęła na scenie w 1985 r. Zmarła 9 lipca 1986 r. Jest patronką organizowanego od wielu lat w Busku-Zdroju festiwalu muzycznego.

Wykorzystałem m.in.: A. Czopek „Krystyna Jamroz. Wielka dama polskiej opery” (Kielce 2009). Ilustracja: K. Jamroz na wydanej przez Poczta Polska kartce wg projektu A. Kowalewskiego. [JK]

Poznaj świętokrzyskie zakątki

Bobrza

To miejscowość o dawnych tradycjach hutniczych położona w gminie Miedziana Góra. Już pod koniec XVI wieku Jan Maria Caccia, przedstawiciel rodziny włoskich hutników sprowadzonych do Polski, założył tu kuźnicę wodną, a zapewne wybudował także pierwszy wielki piec. W następnych latach przemysł metalurgiczny w dolinie rzeki Bobrzy rozwijał się. Przez pewien czas istniał tu niezłe prosperujący ośrodek przemysłu zbrojeniowego pracujący dla potrzeb króla Zygmunta III. Po zamknięciu wielkiego pieca Cacciów, który działał w połowie XVII stulecia, do hutniczych tradycji powrócono w okresie Królestwa Polskiego.

W 1824 r. rozpoczęto tu realizację imponującego założenia wielkopieczowego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Miał powstać olbrzymi zakład, jeden z największych tego typu w kraju, finansowany przez Ministerstwo Skarbu i produkujący ponad 5 tys. ton surówki żelaznej rocznie. „Nowatorski projekt przewidywał budowę potężnej tamy o wysokości 12 m, pięciu wielkich pieców - każdy o wysokości 18 m, stojących szeregowo na dolnej płaszczyźnie poniżej muru oporowego oraz giserni (zakładu odlewniczego). Na przyległym tarasie wzgórza, sztucznie wyrównanego do poziomu ok. 12-15 m miał powstać kamienny mur oporowy o 15 metrowej wysokości, długości 500 m i szerokości 3,5-5 m, za którym miały znajdować się budynki przygotowania produkcji: hala fabryczna, hala przygotowania wsadu, 2 składy, 4 węgielnie (magazyny na węgiel) i 3 piece do prażenia rudy” – wyliczają autorzy przewodnika „Zabytki górnictwa i hutnictwa Staropolskiego Okręgu Przemysłowego”.

Ów mur oporowy, ogromna tama ziemno-kamienna, przegradzająca dolinę przełomu rzeki, miała spiętrzyć wodę na wysokość kilkunastu metrów i stworzyć zbiornik wodny dla potrzeb energetycznych zakładu. Zdołano zbudować m.in.: mur oporowy dla górnego terenu zakładu, halę przygotowującą wsady do pieców, węgielnię, kanał, fragment tamy. Kres robót położyły powódź w 1828 r., która zerwała tamę oraz wybuch powstania listopadowego w 1830 r. Przerwane roboty – na skutek nacisków zaborców – nie zostały już wznowione. Jak podkreśla Heliodor Kmiec, była to katastrofalna strata dla regionu i Polski. Dziś Bobrza to wyjątkowy zabytek staropolskiej techniki, który warto zwiedzić. Najlepiej zachowanymi obiektami dawnego zakładu wielkopieczowego są mur oporowy i budynek węgielni.

Wykorzystałem m.in.: P. Król, J. Urban, R. Garus „Zabytki górnictwa i hutnictwa Staropolskiego Okręgu Przemysłowego w dolinie Górnej Bobrzy” (Kielce 2010) oraz H. Kmiec „Dzieje techniki zbrojeniowej nad rzeką Bobrzą i w jej okolicach” (Kielce 2000). [JK]

Warto pamiętać

Kartka z kalendarza

1549, 2 sierpnia: na zamku w Ćmielowie urodził się Mikołaj Krzysztof Radziwiłł, nazwany później „Sierotką” - marszałek wielki litewski, wojewoda trocki, wojewoda wileński, pierwszy ordynat na Nieświeżu. Był nie tylko magnatem, ale i zapalonym podróżnikiem. Jego wspomnienia z zamorskich wypraw są wielce ciekawą lekturą. W 1582 roku udał się w swoją słynną pielgrzymkę do Ziemi Świętej, opisaną następnie w pamiętnikach. Przez Wenecję, Krete, Cypr dotarł do Jerozolimy i Betlejem. Z Palestyny wyruszył do Syrii oraz Egiptu, gdzie zwiedził Kair i Aleksandrię, a w Gizie podziwiał słynne piramidy. *„Te trzy piramides są całe ze wszech miar i liczą je między te rzeczy, które świat ma za niejaki dziw. Cudownie i do wierzenia niepodobnie są wielkie”* - zanotował w pamiętniku. „Sierotkę” można w pewnym sensie nazwać pierwszym polskim egiptologiem. Interesował się zabytkami Egiptu, zbierał starożytne pamiątki, wszedł na szczyt piramidy Cheopsa – był zapewne pierwszym Polakiem, który wspinał się po starożytnych egipskich piramidach.

1919, 2 sierpnia: powstało województwo kieleckie, utworzone na mocy ustawy sejmowej dotyczącej organizacji władz administracyjnych drugiej instancji. Podzielono wówczas terytorium byłego Królestwa Kongresowego i utworzono pięć tzw. centralnych województw. Oprócz kieleckiego były to także: lubelskie, łódzkie, białostockie i warszawskie. W skład naszego województwa weszło 16 powiatów, a jego obszar wyniósł 25.5 tys. km kw. Według pierwszego spisu z 1921 r. ludność liczyła ponad 2.530 tys. osób. Pół roku po powstaniu województwa rozpoczął pracę Urząd Wojewódzki Kielecki. Mieścił się w zabytkowym dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich, a pierwszym wojewodą został mianowany Stanisław Pękosławski.

1932, 8 lipca: Władysław Wagner wypłynął z Gdyni na jacht „Zjawa” w swą słynną podróż. Ów 19-letni wówczas harcerz, zafascynowany morzem i morskimi przygodami, pochodził z Krzyżowej Woli koło Starachowic. Zapragnął zdobyć świat. I swoje marzenie spełnił: jako pierwszy w dziejach Polak okrążył jachtem żaglo-

Pierwszy powojenny Marsz Szlakiem Kadrowki (fot. z archiwum biuletynu „Oleandry”).

wym kulę ziemską. „Dla żegnających była to brawurowa, trochę narwana, miesięczna wycieczka młodych zapaleńców. Dla tych na pokładzie miała to być kilkuletnia wyprawa. Nikt jednak nie mógł wiedzieć, że w ten lipcowy wieczór Władysław Wagner pożegnał swoją ojczyznę” – tak opisał Marian Mickiewicz chwilę, gdy „Zjawa” wychodziła w morze. Wagner płynął na trzech jachtach przez siedem lat. Podróżował wraz z załogą, której członkowie zmieniali się co pewien czas. Na swej pierwszej łodzi dotarł aż do Panamy. „Zjawy” były jeszcze dwie, swą podróż kończył bowiem na jachcie „Zjawa III”. Pętlę okrążającą ziemię zamknął w 1939 roku, do Gdyni jednak powrócić nie pozwoliła mu wojna. Resztę życia spędził na obczyźnie, zmarł w USA w 1992 roku. Poza odniesionym sukcesem, kapitan Wagner wiele zrobił przy tym dla promocji swego kraju. W wielu portach świata można było po raz pierwszy zobaczyć polską banderę. Jego wyprawa nabierała rozgłosu, wysyłał do kraju pamiętnik podróży, a całe przedsięwzięcie objął patronatem Związek Harcerstwa Polskiego. Jeszcze przed wojną ukazały się jego książki „Podług słońca i gwiazd” oraz „Pokusa horyzontu”.

1981, 12 sierpnia: do Kielc wkroczyli uczestnicy pierwszego powojennego Marszu Szlakiem Pierwszej Kompanii Kadrowej, zorganizowanego z inicjatywy środowisk niepodległościowych ziemi krakowskiej i kieleckiej. Komendantem marszu, który odbył się na historycznej trasie z Krakowa do Kielc, był płk Józef Telega. Wzięło w nim kilkadziesiąt osób, wśród nich byli legionieści. W Kielcach Kadrowkę powitano na skwerze przed Wojewódzkim Domem Kultury, gdzie postawiono makietę zniszczonego w czasie wojny pomnika Czwórki Legionowej (pomnik został odbudowany dziesięć lat później). Z inicjatywy grupy uczestników pierwszego powojennego marszu, wśród których byli m.in. Przemysław Jerzy Witek i Wojciech Pęgiel, ustanowiono do dziś wręczaną odznakę „Uczestnikowi Marszu Szlakiem Kadrowki” wzorowaną na odznace I Brygady „Za wierną służbę”. Mimo represji ze strony władz komunistycznych marsze organizowano do 1989 roku i miały one charakter demonstracji patriotycznej. [JK]

W. Wagner na okolicznościowej kartce Poczty Polskiej (wg projektu A. Kowalewskiego).

Wędrowcowe smaki

Chłodnik to znany przysmak staropolskiej kuchni, nazywany także chłodzkiem. „Taki chłodziec był niemal całym wspaniałym daniem, bo, oprócz botwiny i kopru, dodawano pokrojone jajko na twardo, ciętą pieczeń pokrojoną w paski lub szyjki rakowe” - pisał redaktor Jan Kalowski, świetny znawca polskiej kuchni.

Chłodziec (receptura z „Nadwornego kuchmistrza polskiego” z 1847 r.). Weźmiesz kwaśnej śmietany, kwasu ogórkowego, jeżeli śmietana gęsta to kwasu więcej, jeżeli rzadka to mniej, szyjek rakowych obranych obgotowanych, piersi z kapłona lub kury pieczonej, albo też pieczeni cielęcej na zimno, mięso to drobno pokrój, weź pięć ogórków kwaśnych i pięć słodkich, obrawszy z nich skórkę w kostki pokrój, szczypiorku od młodej cebuli i kopru, opłukawszy to w wodzie, opieprzywszy i osoliwszy trochę, wstawisz w zimne miejsce.

Chłodnik buraczany wg Lucyny Cwierzakiewiczowej. Do litra kwasu z ogórków dodać trochę siekanego kopru i zagotować. Jeśli zbyt kwaśny - dolać trochę wody. Ugotować oddzielnie kilka dokładnie umytych ćwikłowych buraków. Gdy będą już miękkie, obrać je, pokroić w cienkie paski i dodać do gorącego ogórkowego smaku - nabierze on koloru i słodczy. Dwa kwaszone ogórki obrać i pokroić w półplasterki. Ugotować na twardo kilka jajek i pokroić je w ćwiartki. Szklankę kwaśnej śmietany roztrzepać i rozprowadzić kwasem z buraczkami. Do wazy włożyć ogórki i jajka. Zalać chłodnikiem i całość oziębic.

Chłodnik na maślanke. Ugotować 2 buraki, obrać i pokroić w kostkę. Posiekać małą cebulę. Pokruszyć lub drobno pokroić 20 dag sera twarogowego. Maślanke (nie więcej niż 2 litry) dobrze roztrzepać w misie

wraz ze szklanką śmietany. Dodać przygotowane wcześniej składniki, posolić i popieprzyć do smaku. Dobrze schłodzić. Podać do tego ziemniaki ugotowane w mundurkach.

Chłodnik ogórkowy. Kilka świeżych, obranych ogórków zetrzeć na tarce o dużych oczkach (ze starszych, wyrośniętych ogórków trzeba najpierw usunąć pestki). Przełożyć do miski, dodać wyciśnięty ząbek (lub dwa) czosnku, lekko posolić i popieprzyć. Dodać duży kubek jogurtu i szklankę kefiru, pół pęczka posiekanego koperku i ze 2-3 łyżki takowego szczypiorku, całość wymieszać. Dobrze schłodzić. Przed podaniem można udekorować plasterkami rzodkiewki.

Chłodnik litewski. Wziąć duży pęczek botwiny (wraz z małymi buraczkami). Botwinę posiekać, a buraczki pokroić w kostkę. Całość zalać małą ilością wodą i kilka minut podduzić, potem ostudzić. Na tarce o dużych oczkach zetrzeć: 3 ogórki małosolne, 1 ogórek świeży oraz pęczek rzodkiewki. Dodać to do buraczanej masy. Dodać posiekany pęczek koperku, przeciśnięte 2 ząbki czosnku, szczyptę cukru, sok z półki cytryny, sól i pieprz. Całość wymieszać i zalać 1 litrem kefiru, maślanki lub jogurtu. Przed podaniem oczywiście dobrze schłodzić.

Chłodnik pomidorowy. Kilka dojrzałych, obranych ze skórki pomidorów zmiksować lub przetrzeć przez sito. Przecier takowy wymieszać z utartą na tarce cebulą, łyżką oliwy, kilkoma łyżkami śmietany, dodać trochę cukru i soku z cytryny. Zalać maślanką, posolić i popieprzyć do smaku, posypać posiekaną zieleniną, można dodać nieco świeżej bazylii. Solidnie schłodzić. Podawać z ćwiartkami jajek ugotowanych na twardo.

(przepis Koła Gospodyń Wiejskich w Mirowicach).

Czar dawnych kart

Widok zamku w Ćmielowie w pierwszych latach XX stulecia. Pocztówka, ze znanej serii prezentującej polskie zamki, wydana została przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze około 1907 r. Charakterystyczną cechą tej serii kartek jest otaczająca zdjęcie winieta z sylwetką husarza, którą projektował Mikołaj Wisznicki (1870-1954), jeden z inicjatorów utworzenia PTK. Jak widzimy na fotografii, malowniczo położone wśród rozlewisk rzeki Kamiennej ruiny Ćmielowskiego zamczyska były już wówczas atrakcyjnym miejscem dla wycieczek. Zamek został zbudowany w latach 1519-1531 przez Krzysztofa Szydłowieckiego. W 1549 r. urodził się tu Mikołaj Krzysztof Radziwiłł zwany „Sierotką”, znany magnat i podróżnik – pierwszy Polak, który wspinał się na egipskie piramidy. [JK]

